

Remissvar: Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)

Regeringens dnr: U2025/00401

SFS inkommer här med sina synpunkter på remissen av *Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)*. SFS är en sammanslutning av studentkårer vid Sveriges universitet och högskolor. SFS har ett sextiototal medlemskårer som tillsammans representerar ungefär 400 000 studenter och doktorander.

SFS har inte bjudits in att besvara remissen men anser att utredningen är relevant för presumtiva studenter och väljer därför att ändå lämna synpunkter på de förslag som i störst utsträckning påverkar studenter.

Övergripande synpunkter

SFS är överlag positiva och uppmanar regeringen att gå vidare med utredningens förslag. Det går visserligen att ha synpunkter på detaljer, men en reform av gymnasieskolans betygssystem skulle lösa ett växande problem med antagning till högskolan och är därför angelägen.

SFS delar bilden att det svenska skolsystemet till följd av flera samverkande faktorer leder till betygsinflation och att betyg från olika gymnasieskolor inte är likvärdiga. Detta har blivit en utmaning vid antagningen till högskolan, eftersom såväl behörighet till urval är starkt kopplat till de sökandes gymnasiebetyg. Det går dock inte att på ett långsiktigt hållbart sätt anpassa högskolans antagningssystem för att lösa problem som uppstår i andra delar av utbildningskedjan. Därför är det angeläget att komma till rätta med betygsättningen i gymnasieskolan.

SFS anser att slutprovet har både för- och nackdelar. Den främsta fördelen är att det motverkar betygsinflation och ökar jämförbarheten mellan skolor. Den tydligaste nackdelen är att det kan medföra mycket stor press på elever under det sista året i gymnasiet, något som riskerar att öka den psykiska ohälsan ännu mer för denna grupp. Dessutom blir ett enskilt provtillfälle väldigt avgörande för elevens framtid, vilket är problematiskt eftersom vissa elever exempelvis av hälsoskäl kan ha en dålig dag då de skriver provet. Ytterligare en nackdel är att det styr skolorna mot att i huvudsak lära ut för proven. Mot bakgrund av dessa för- och nackdelar anser SFS att slutprovet kan fylla en

viktig funktion men att det bör ges en något mindre betydelse vid antagningen till högskolan än vad utredningen föreslår.

SFS är överlag mycket positiva till förslaget om statistiskt modererade meritvärden som ligger till grund för urvalet till högskolan, eftersom likvärdigheten mellan betyg från olika skolor därmed ökar.

8.1 Huvudförslag: Meritvärdeskalibrering

SFS är i huvudsak positiva till förslaget om ny modell för betyg, slutprov och meritvärdering.

SFS anser att meritvärdet från gymnasiet endast ska användas för urval vid konkurrens om platser, men däremot inte behörighet. SFS anser att endast gymnasiebetyget eller motsvarande kunskaper bör ligga till grund för grundläggande behörighet. Se vidare kommentar gällande 15.4.1 nedan.

SFS vill även uppmärksamma att kalibreringsmodellen riskerar att missgynna vissa elever, exempelvis högpresterande elever på skolor med svag provprestation. Detta påverkar deras chanser att komma in på eftertraktade utbildningar vilket riskerar att väcka visst motstånd, kanske framförallt från elever och föräldrar från de skolor som i dagsläget har stor betygsinflation. SFS anser att denna nackdel vägs upp av att det nya systemet förhindrar betygsinflation, som i dagsläget missgynnar elever från skolor med mindre betygsinflation. För att hantera eventuell kritik är det dock viktigt att antagningssystemet även i framtiden erbjuder fler vägar till attraktiva utbildningar, exempelvis högskoleprovet, och att dessa bör vara kostnadsfria.

11.2.4 Meritpoängen avskaffas

SFS är positiva till att meritpoängen för matematik och språk tas bort.

SFS instämmer i bedömningen att det inte är tillträdesbestämmelserna till högskolan som ska åtgärda problem med att elever inte läser nivåer i matematik och språk på en mer avancerad nivå.

15.4 Tillträde till högre utbildning

15.4.1 Ändrade behörighetsregler samt ändrade regler vid platsfördelning vid urval

SFS anser, till skillnad från förslaget, att endast det kalibrerade betygsvärdet ska ligga till grund för **grundläggande behörighet**.

Det är rimligt att kräva godtagbara kunskaper, betyg 4, inom ämnena matematik, svenska och engelska för grundläggande behörighet.

Det är viktigt att nivån för godtagbara kunskaper, betyg 4, kalibreras så att det inte stänger ute fler elever från vidare studier jämfört med idag. Betyg 4 bör alltså kalibreras så att andelen elever som uppnår dessa resultat motsvarar andelen som idag uppnår grundläggande behörighet genom gymnasieexamen.

SFS anser inte att resultat från det nationella slutprovet bör vägas in i meritvärdet som ska ge grundläggande behörighet. Detta med anledning av att det redan sker en kalibrering av betyget vilket förhindrar betygsinflation. Betyget kommer alltså att vara tillräckligt träffsäkert i sig. Fördelen med detta är att elever ligger precis över gränsen för godtagbara kunskaper inte behöver vara lika oroliga över att få ett resultat strax under 4.00 på slutprovet. Om provresultatet ska avgöra grundläggande behörighet ökar dessutom behovet av kunna göra omprov.

Resultat från det nationella slutprovet bör endast bidra till det meritpoäng som används vid urval om det råder konkurrens om platserna. Om resultat från det nationella slutprovet ändå ska krävas för grundläggande behörighet, så bör gränsen ligga något lägre, exempelvis provresultat 3. Detta eftersom provresultat i så fall endast bör ses som en säkerhetsventil – betoningen bör ligga på betyget.

SFS invänder mot förslaget som rör **särskild behörighet** av samma skäl som förslaget om grundläggande behörighet: Behörighet bör i första hand utgå från betyg, och provresultat bör endast påverka i urval om det råder konkurrens om platserna. I övrigt bedömer SFS inte att det utgör någon väsentlig skillnad från det nuvarande regelverket.

SFS tillstyrker förslaget som rör urval till högskolan.

Konsekvenser för högskoleprovet och grundläggande behörighetsprov

Utredningen föreslår att nationella slutprov även ska kunna genomföras på Komvux. Eftersom resultatet från det nationella slutprovet (delvis) ska kunna ligga till grund för urval till högskolan, samtidigt som högskoleprovet fortfarande finns, kommer det att finnas två olika prov som delvis syftar till samma sak.

Konsekvenserna för högskoleprovet bör därför utredas, exempelvis om det vore mer rationellt att ersätta högskoleprovet med en ny urvalsgrupp som enbart utgår från resultat på slutprovet. SFS anser att en sådan urvalsgrupp då bör ha en åldersgräns, för att inte fränta gymnasieelever incitament att försöka få bra betyg utöver provresultatet.

Det finns även ett teoretiskt överlapp mellan slutprovet och det grundläggande behörighetsprov som UHR hade försöksverksamhet med under 2022-2023. Det kan finnas anledning att låta personer från och med en viss ålder, förslagsvis 25 år, bli behöriga till högskolan enbart genom ett godtagbart resultat från det nationella slutprovet, och alltså undanta kravet om godtagbart betyg. En sådan lösning skulle fylla samma funktion som det grundläggande behörighetsprovet. Det är viktigt att det även i framtiden finns möjligheter att förvärva högskolebehörighet senare i livet även för den som misslyckas i gymnasieskolan.

Konsekvenser för särskilda grupper

Det är viktigt att regeringen i det fortsatta arbetet säkerställer att de nya systemen för betyg och urval är utformade så att alla elever har likvärdiga möjligheter att visa sin kunskap, oavsett förutsättningar.

SFS har inte analyserat hur det nya systemet kommer att påverka möjligheterna för särskilda grupper att uppnå högskolebehörighet, exempelvis nyanlända, elever med NPF-diagnoser eller elever från resursskolor. Det är framförallt viktigt att det finns möjlighet till anpassningar för elever med dokumenterade funktionsnedsättningar och kan ha svårt för provsituationer trots att de har goda kunskaper. SFS anser att en analys av hur dessa grupper påverkas, bör ingå i det fortsatta beredningsarbetet.

Konsekvenser för högskolorna och UHR

SFS vill uppmärksamma regeringen på att en reform av betygssystemet kan medföra tillfälliga extra kostnader för UHR samt för lärosätena och att detta bör kompenseras. Det kan bli svårt att rymma det extra utvecklingsarbetet inom befintliga anslag.

Elsa Berlin
Vice ordförande
elsa.berlin@sfs.se
070-545 70 45

Sebastian Lagunas Rosén
Samhällspolitisk chef
sebastian.lagunas.rosen@sfs.se
076-870 56 94